

Emerytury katechetów - wyrok SA 14.IX.1999

Wyroki Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 września 1999 r. (III AUa 410/99)

Za przyjęciem, iż parafialny punkt katechetyczny jest także placówką, a katecheta nauczający w tym punkcie jest również pracownikiem pedagogicznym, przemawiają uregulowania zawarte w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. 1991 r. Nr 95 poz. 425 ze zm.) i zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 czerwca 1995 r. w sprawie wynagradzania nauczycieli (M. P. 1995 r. Nr 31 poz. 366).

Z uzasadnienia:

Decyzją z dnia 3 listopada 1995 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił S.U., urodzonemu dnia 25 lutego 1939 r., prawa do emerytury nauczycielskiej, powołując się na przepisy ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. 1982 r. Nr 3 poz. 19 z późn. zm.) i fakt, że wnioskodawca nie był zatrudniony w charakterze nauczyciela religii na podstawie umowy o pracę (jako nauczyciel), a zatrudnienie w punktach katechetycznych przy parafiach nie jest pracą nauczyciela w rozumieniu ww ustawy.

W odwołaniu od tej decyzji, powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 lipca 1997 r. II UKN 201/97 (OSNAPiUS 1998/11 poz. 347), wnioskodawca twierdził, iż przepracował 25 lat jako osoba nauczająca religii w pełnym wymiarze godzin — na co przedstawił stosowną dokumentację w organie rentowym - a zatem nabył prawo do świadczeń emerytalnych, wynikających z art. 88 Karty Nauczyciela.

Wyrokiem z dnia 18 lutego 1999 r., Sąd Okręgowy — Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w O. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał S.U. prawo do emerytury nauczycielskiej, poczynając od dnia 1 października 1998 r. (tj. od dnia złożenia wniosku). Z ustaleń Sądu Okręgowego wynikało bowiem, że wnioskodawca w latach 1963-1988 nauczał religii w punktach katechetycznych przy parafiach, w wymiarze 48 godzin tygodniowo, a jego łączny okres pracy — co wynika z akt rentowych — wynosi 34 lata, 4 m-ce i 10 dni.

W związku z chorobą gardła, w lipcu 1988 r. wnioskodawca zakończył pracę katechetyczną i przeszedł na rentę inwalidzką.

Zdaniem Sądu Okręgowego, wnioskodawca spełnia wymogi z art. 88 ust. 1 Karty Nauczyciela, gdyż ma więcej niż 20 lat pracy nauczycielskiej w parafialnej działalności katechetycznej, a okoliczność, iż w okresie wykonywania pracy przez wnioskodawcę (lata 1963-1988) nie były zawierane umowy o pracę z katechetami, nie może stanowić argumentu uzasadniającego uznanie, że praca wykonywana przez wnioskodawcę nie uprawnia go do świadczeń emerytalnych wynikających z Karty Nauczyciela.

Sąd Okręgowy powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 lipca 1997 r. i wyrażony w nim pogląd prawny, że parafialna działalność katechetyczna, prowadzona przez katechetę w wymiarze co najmniej połowy obowiązującego wymiaru zajęć, jest pracą nauczycielską w rozumieniu art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela, w związku z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 1989 r. Nr 29 poz. 154 ze zm.) i uznał, że brak jest argumentów w stanie faktycznym i prawnym ustalonym w niniejszej sprawie, do odstąpienia od wykładni dokonanej przez Sąd Najwyższy w sprawie o sygn. II UKN 201/97.

W apelacji od tego wyroku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O., wnosząc o jego zmianę i oddalenie odwołania, powoływał się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 16 września 1992 r. w sprawie II UZP 18/92 (Praca i Zabezpieczenie Społeczne 1993/2 str. 79), w której Sąd ten stwierdził, że „praca katechetyczna prowadzona w katechizacji parafialnej, nie jest pracą nauczycielską w rozumieniu art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela", a ponadto, że z § 5 rozporządzenia MEN z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w szkołach publicznych (Dz. U. 1992 r. Nr 36 poz. 155 ze zm.) wynika, iż szkoła może zatrudnić nauczyciela religii, wyłącznie na podstawie imiennego i pisemnego skierowania do danej szkoły, a w przypadku wnioskodawcy ten wymóg nie został spełniony.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu emerytalno-rentowego i podniesione w niej zarzuty nie jest uzasadniona.

Z akt rentowych wnioskodawcy wynika, że jako wikariusz Parafii Rzymskokatolickiej, nauczał on religii w różnych punktach katechetycznych, w okresie od dnia 1 września 1963 r. do dnia 15 lipca 1988 r., w wymiarze 48 godzin tygodniowo.

Niewątpliwie nauczanie religii w tych okresach nie mogło odbywać się w szkołach publicznych, bowiem została ona wcześniej usunięta ze szkół i aż do dnia 23 maja 1989 r., tj. do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 1989 r. Nr 29 poz. 154 z późn. zm.), do nauki religii prowadzonej w punktach katechetycznych oraz do księży jej nauczających, nie były i nie mogły być stosowane przepisy Karty Nauczyciela.

Nowa ustawa przyznała Kościołowi prawo do nauczania religii oraz religijnego wychowania dzieci i młodzieży zastrzegając, że nauczanie religii jest sprawą wewnętrzną Kościoła (art. 18 ww ustawy), sankcjonując jednocześnie dotychczasową praktykę nauczania religii dzieci i młodzieży, prowadzoną przez Kościół w punktach katechetycznych oraz przyznając kościelnym osobom prawnym, prawo zakładania i prowadzenia szkół oraz innych placówek oświatowo-wychowawczych i opiekuńczo-wychowawczych (art. 20 ust. 1). Ustawa przyznała także nauczycielom i wychowawcom zatrudnionym w szkołach i innych tego typu placówkach, prowadzonych przez kościelne osoby prawne, prawa i obowiązki ustalone dla nauczycieli i wychowawców zatrudnionych w państwowych szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych oraz opiekuńczo-wychowawczych (art. 21 ust. 1). Przepis art. 21 ust. 2 upoważnił Ministra Edukacji Narodowej do uregulowania zakresu uprawnień i obowiązków osób nauczających religii, a wykonując ten przepis, Minister Edukacji Narodowej, zarządzeniem z dnia 24 kwietnia 1996 r. (M. P. 1996 r. Nr 30 poz. 316) w sprawie szczegółowego zakresu uprawnień i obowiązków nauczycieli i wychowawców zatrudnionych w szkołach (placówkach) prowadzonych przez osoby prawne Kościoła Katolickiego, określił w § 1, że do osób tych mają zastosowanie przepisy art. 88 i art. 89 § 1 Karty Nauczyciela.

Przepis ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. 1991 r. Nr 95 poz. 425 z późn. zm.), w art. 3 ust. 1 pkt 1 i pkt 3 stanowi, że pod pojęciem szkoła, należy rozumieć także przedszkole, zaś pod pojęciem placówka - jednostki organizacyjne wymienione w art. 2 pkt 3, 4, 5, 7 i 10 tej ustawy.

System oświaty, między innymi, ma za zadanie realizację prawa każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej do kształcenia się oraz prawa dzieci i młodzieży do wychowania i opieki, odpowiednich do wieku i osiągniętego rozwoju (art. 1 pkt 1 ustawy) i chociaż w art. 2 wymieniającym rodzaje systemów oświaty, nie wymieniono punktów katechetycznych działających w latach, w których nauczanie religii w szkołach publicznych było niedozwolone, to jednak punkty katechetyczne spełniały kryteria placówek oświaty, a nauczanie religii stanowiło także pewną formę zdobywania wiedzy i kształtowania postaw moralnych, wychowując dzieci i młodzież zgodnie z nakazami wyznawanej przez nią wiary.

Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. była wydana na kilka lat przed wydaniem przepisów rozciągających uprawnienia nauczycieli, wynikających z Karty Nauczyciela, na osoby nauczające religii w punktach katechetycznych, zatem brak w niej regulacji odnoszącej się wprost do tego typu punktów, co nie oznacza, że ich funkcjonowanie pozostaje poza systemem oświaty.

Za przyjęciem, iż parafialny punkt katechetyczny jest także placówką, a katecheta nauczający w tym punkcie jest również pracownikiem pedagogicznym, przemawia zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 czerwca 1995 r. w sprawie wynagradzania nauczycieli (M. P. 1995 r. Nr 31 poz. 366). Zgodnie bowiem z § 3 pkt 10 tego zarządzenia, przy ustalaniu szczebla wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli i ich awansowania do wyższego szczebla, zalicza się okresy prowadzenia zajęć katechetycznych w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub w ramach katechezy parafialnej. Powrót nauczania religii do szkół publicznych od 1989 r. i ratyfikacja Konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską w 1998 r. usankcjonowała status osób nauczających religii i ich uprawnień wynikających z Karty Nauczyciela.

Argumenty podnoszone w apelacji przez organ emerytalno-rentowy w odniesieniu do przepisu § 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w szkołach publicznych (Dz. U. 1992 r. Nr 36 poz. 155 ze zm.), nie mogą stanowić podstawy uzasadniającej uwzględnienie apelacji, skoro przepisy tego rozporządzenia dotyczą jedynie rozwiązań organizacyjnych w tym przedmiocie na przyszłość, określając sposób i warunki nauczania religii w szkołach publicznych. Jest oczywistym, że rozporządzenie to nie mogło regulować spraw dotyczących okresu wstecznego,

bowiem celem tego uregulowania nie była problematyka związana z pracą punktów katechetycznych w latach poprzedzających zmiany ustrojowe ale sprawy związane z aktualną regulacją tego problemu.

Zauważyć należy, że po wejściu w życie ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o ubezpieczeniu społecznym duchownych (Dz. U. 1989 r. Nr 29 poz. 156), kwestia uprawnień do emerytury z tytułu pracy nauczycielskiej dla osób duchownych, zależy wyłącznie od uznania okresu zatrudnienia duchownego, za okres pracy w charakterze nauczyciela. Powołana przez apelującego uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 września 1992 r. II UZP 18/92 Praca i Zabezpieczenie Społeczne 1993/2 str. 79 została wydana w innym czasie i w innym stanie prawnym, w którym nie obowiązywały jeszcze zarządzenia wykonawcze do ustawy z dnia 17 maja 1989 r. i nie był jeszcze ratyfikowany Konkordat, a proces nauczania religii w szkołach był jeszcze w fazie początkowej.

Mając zatem powyższe na uwadze. Sąd Apelacyjny – w oparciu o art. 385 kpc - oddalił apelację organu emerytalno-rentowego jako nieuzasadnioną.

[OSA 2001/3 poz. 14 str. 81; Lex Polonica Maxima 2000-2003]

Zobacz także te strony:

[Emerytury katechetów - wyrok SN 3.IX.2000](#)

(Publikacja: 09-08-2003 Ostatnia zmiana: 15-08-2003)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,2601) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,2601>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl